

Магістр 1 року навчання
факультету обліку і аудиту ХНЕУ

ГАРМОНІЗАЦІЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

Анотація. Розглянуто сучасні проблеми інформаційного забезпечення системи управлінського обліку бюджетних установ. Обґрунтовано теоретичні та методологічні засади щодо організації управлінського обліку, визначено необхідність формування управлінського обліку в установах, які фінансуються за рахунок державного бюджету.

Аннотация. Рассмотрены современные проблемы информационного обеспечения системы управленческого учета бюджетных учреждений. Обоснованы теоретические и методологические аспекты организации управленческого учета, и определена необходимость формирования управленческого учета в учреждениях, которые финансируются за счет государственного бюджета.

Annotation. The modern problems of the information support of the system of administrative accounting of budgetary establishments are considered. Theoretical and methodological aspects of organizing administrative accounting are substantiated, and the necessity of forming the administrative accounting is determined for the establishments financed at the expense of the state budget.

Ключові слова: доходи, видатки, управлінський облік, гармонізація, бюджетна установа.

Актуальність дослідження полягає в тому, що завдання управлінського обліку – забезпечувати керівників установи для прийняття управлінських рішень правдивою та своєчасною інформацією з метою збільшення доходів та зменшення витрат, а також допомогти внутрішнім користувачам приймати більш обґрунтовані рішення.

Значний внесок у розвиток теоретичних і методологічних засад щодо організації управлінського обліку здійснили українські вчені Голов С. Ф., Демченко М. А., Свірко С. В., Єфименко В. І., Бутинець Ф. Ф.

Метою дослідження є обґрунтування теоретичних та методичних питань організації управлінського обліку в бюджетній установі, а також розробка шляхів їх удосконалення.

Завданням дослідження є визначення теоретико-методологічних аспектів управлінського обліку бюджетних установ.

Об'єктом дослідження виступає процес гармонізації управлінського обліку бюджетних установ.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних і методологічних аспектів організації управлінського обліку в державних установах.

Бюджетні установи є первинною ланкою бюджетної системи країни і беруть участь у виконанні як дохідної, так і видаткової частин бюджету відповідно до затвердженого кошторису – основного планово-фінансового документа, який підтверджує повноваження кожної установи щодо отримання доходів і здійснення видатків, визначає обсяг і напрями витрачання коштів. Процес надання нематеріальних послуг є основним і найскладнішим видом діяльності бюджетних установ. Він супроводжується різноманітними витратами матеріальних і фінансових ресурсів [1, с. 146].

У зв'язку з наявністю в обліку бюджетних і позабюджетних коштів неможливо сформувати єдину фінансову звітність, на основі якої можна було б отримати повну, прозору, консолідовану звітність за всіма коштами установи, яка відображає не тільки надходження, але й ефективність використання всіх коштів, а також фінансовий результат. Виникає необхідність паралельно бухгалтерському обліку розвивати управлінський облік, бо в сучасних умовах розвитку суспільства інформаційні потреби і запити керівництва не можуть задовольнятися бухгалтерським обліком повною мірою з таких причин:

складність розуміння економічного змісту статей та форм бухгалтерської звітності, їх взаємозв'язку;

ретроспективний характер ведення бухгалтерського обліку;

необхідність включення й оцінки альтернативних дій (моделювання та прогнозування);

необхідність формування інформації з різним рівнем узагальнення залежно від рівня управління;

зростання значення оперативної інформації, а не контролю вже здійснених фактів господарської діяльності [2,

с. 311].

У загальному значенні управлінський облік – це система збору й аналізу даних фінансової діяльності установи, яка орієнтована на потреби вищого керівництва в інформації, необхідній для прийняття стратегічних і тактичних управлінських рішень [2, с. 161].

Управлінський облік суттєво відрізняється від бухгалтерського, який зорієнтований на складання фінансової звітності. Ці відмінності наведені в таблиці.

Таблиця

Порівняльна характеристика бухгалтерського та управлінського обліків

Ознака	Бухгалтерський облік	Управлінський облік
--------	----------------------	---------------------

Законодавче регулювання	Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні"	Не обумовлений юридичними нормами, в довільній формі, найбільш зручний для користування спеціалістами установи
Обмеження	Загальноприйняті принципи	Порівняння затрат і доходів
Використання	Дає можливість оцінити економічний стан підприємства	Є вихідною інформаційною базою для прийняття управлінських рішень, впливає на поведінку управлінців
Об'єкт обліку й аналізу	Господарська одиниця в цілому	Структурні підрозділи підприємства (центри відповідальності)
Періодичність	Раз на місяць, квартал, рік, негнучка (фіксована)	Інтервал нефіксований, на основі оперативної інформації
Звітність	Узагальнена	Деталізована
Точність інформації, яка використовується	Визначається законодавчо	Визначається управлінським персоналом підприємства, допускає приблизні оцінки і припущення
Мета	Оцінка попереднього періоду, складання фінансової звітності, використання інформації для складання статистичної та податкової звітності	Націленість на майбутнє (планування, аналіз та контроль) в оперативному і стратегічному управлінні з використанням інформації минулого і теперішнього
Обов'язковість ведення	Обов'язкове ведення	Визначається потребами підприємства, не обов'язковий, хоча неформально існує в будь-якій організації
Відкритість даних	Фінансова звітність, доступна всім	Комерційна таємниця
Користувачі інформації	Зовнішні та внутрішні	Внутрішні, при цьому не всі співробітники підприємства, а обмежене коло управлінців

Залежно від потреб керівництва, управлінський облік може формувати показники як для всіх, так і для окремого рівня управління. Далі за кожним завданням визначається набір показників, які відображають результат її виконання. Практика показує, що доцільніше виділити дві групи показників: ключових і допоміжних. Ключові показники оцінюють діяльність організації в цілому, тобто характеризують ступінь досягнення основної мети. Допоміжні показники показують ступінь виконання вимог і обмежень по досягненню цілей.

Постановка управлінського обліку в установі повинна бути ініційована вищим керівництвом, яке попередньо повинно усвідомити свої потреби в отриманні інформації для потреб управління. Для постановки управлінського обліку доцільно створити робочу групу, керівник якої повинен володіти значним авторитетом всередині організації, при цьому йому надаються широкі повноваження в частині отримання необхідної інформації від підрозділів [2, с. 89].

Отже, бюджетні установи фінансуються за рахунок бюджетних та позабюджетних коштів. Оскільки установи отримують кошти з різних джерел, для того, щоб правильно їх розподілити та отримати вчасно потрібну інформацію щодо отриманих коштів, потрібно організувати систему управлінського обліку [3, с. 269].

Треба зазначити, що управлінський облік у бюджетних установах перебуває на "зародковому" етапі, інформація що використовується для оперативного управління видатками поділяється на відомчому рівні, тобто формується система управлінського обліку з деталізацією за центрами відповідальності. Управлінський облік орієнтується на детальний облік витрат (видатків) і калькулювання собівартості нематеріальних послуг. Сьогодні методика калькулювання таких послуг (освітніх, медичних, культурних, юридичних) потребує наукового обґрунтування.

З метою гармонізації управлінського обліку в бюджетних установах необхідно адаптувати категорії й методи обліку калькулювання, об'єкти калькулювання, калькуляційних одиниць та похідних від них до методики калькулювання нематеріальних послуг.

Наук. керівн. Глебова Н. В.

Література: 1. Атамас П. І. Основи обліку в бюджетних установах : навч. посібн. / Атамас П. І. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 284 с. 2. Демченко М. А. Управлінський облік в бюджетній установі / Демченко М. А. – К., 2010. – 508 с. 3. Джога Р. Т. Облік у бюджетних установах [текст] : підручник / Р. Т. Джога, Л. М. Сінельник, М. В. Дунаєва. – К. : КНЕУ, 2010. – 476 с.